

Anonimizirana različica

Prevod

C-249/19-1

Zadeva C-249/19

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

25. marec 2019

Predložitveno sodišče:

Tribunalul București (Romunija)

Datum predložitvene odločbe:

11. februar 2019

Tožeča stranka na prvi stopnji in pritožnica:

JE

Tožena stranka na prvi stopnji in nasprotna stranka v pritožbenem postopku:

KF

[...] (ni prevedeno)

TRIBUNALUL BUCUREȘTI – SECȚIA A IV-A CIVILĂ (Višje sodišče v Bukarešti, četrti civilni senat)

[...] (ni prevedeno)

Javna obravnava z dne 11. februarja 2019

[...] (ni prevedeno)

Pri sodišču je registrirana zadeva v zvezi s pritožbo, ki jo je podala pritožnica – tožeča stranka na prvi stopnji, JE [...] (ni prevedeno) zoper nasprotno stranko v pritožbenem postopku – toženo stranko na prvi stopnji, KF, katere predmet je razveza zakonske zveze ob udeležbi mladoletnih [otrok].

[...] (ni prevedeno)

SODIŠČE,

ki se je izreklo v tej zadevi, ugotavlja:

I. Predmet postopka v glavni stvari. Upoštevna dejstva

- 1 S tožbo, ki jo je vložila JE pri Judecătoria Iași (sodišče prve stopnje v Iașiju, Romunija) [...] (ni prevedeno) dne 13. oktobra 2016, je tožeča stranka na prvi stopnji zoper toženo stranko KF vložila predlog za razvezo zakonske zveze in vrnitev dekliškega priimka tožeče stranke, skupno izvajanje starševske odgovornosti do mladoletne hčere [...] (ni prevedeno), določitev prebivališča mladoletne hčere pri materi v Italiji ter naložitev plačila preživitve in stroškov postopka toženi stranki.
- 2 Tožeča stranka je v obrazložitvi predloga pojasnila, da sta stranki sklenili zakonsko zvezo v Iașiju (Romunija) dne 2. septembra 2001, in v tem razmerju je bila rojena mladoletna hči [...] (ni prevedeno), ki se je rodila 23. junija 2005 v Veroni (Italija).
- 3 Judecătoria Iași (sodišče prve stopnje v Iașiju) je s civilno sodbo [z dne] [...] (ni prevedeno) 31. maja 2017 zavrnilo pristojnost za odločanje v zadevi v korist Judecătoria Sectorului 5 București (prvostopenjsko sodišče sektorja 5 v Bukarešti, Romunija), pri katerem je bil postopek v zavezi z navedeno zadevo registriran dne 9. avgusta 2017.
- 4 Na obravnavi dne 21. novembra 2017 je navedeno sodišče sprejelo ugovor o splošni nepristojnosti romunskih sodišč za odločanje o starševski odgovornosti in obveznosti vzdrževanja mladoletne hčere [...] (ni prevedeno).
- 5 Judecătoria Sectorului 5 București (prvostopenjsko sodišče sektorja 5 v Bukarešti) je s civilno sodbo [z dne] [...] (ni prevedeno) 20. februarja 2018 predlog zavrnilo kot neutemeljen iz naslednjih razlogov:
- 6 Ker je bilo ugotovljeno, da je običajno prebivališče strank na datum, ko je bil navedeno sodišče vložen predlog za razvezo zakonske zveze, v Italiji (ker sta stranki v daljšem časovnem obdobju [...] (ni prevedeno) prebivali v Italiji, že preden je bil vložen predlog na zadevno sodišče), je sodišče ugotovilo, da se neposredno uporabljata Uredba [Sveta] (ES) št. 2201/2003 [z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter razveljavitvi Uredbe ES) št. 1347/2000] in Uredba [Sveta] št. 1259/2010 [z dne 20. decembra 2010 o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti] ki izključujeta uporabo romunskih postopkovnih pravil o splošni pristojnosti in

predpisov [romunskega] civilnega zakonika o določitvi prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze.

- 7 Ko je ugotovilo, da so za razvezo zakonske zveze splošno pristojna romunska sodišča [člen 3(1)(b) Uredbe (ES) št. 2201/2003], in da je krajevno pristojno Judecătoria Sectorului 5 (prvostopenjsko sodišče sektorja 5), je zadevno sodišče določilo, da se za spor uporablja italijanska zakonodaja v skladu s členom 8(a) Uredbe (ES) št. 1259/2010, ker je običajno prebivališče strank v Italiji. V tem smislu je zadevno sodišče menilo, da so merila, določena v členu 8(a) Uredbe št. 1259/2010, zastavljena hierarhično, tako da so v primeru, da so izpolnjeni pogoji prvega merila, ostala izključena, in hkrati ugotovilo, da uvodna izjava 10 Uredbe št. 1259/2010 določa, da bi se moralo za razloge za razvezo zakonske zveze uporabljati pravo, določeno s kolizijskimi pravili navedene uredbe.
- 8 Zadevno sodišče meni, da se prenehanje zakonske zveze iz razlogov, drugačnih od tistih iz člena 3 italijanskega zakona št. 898/01.12.1970 [Legge 1° dicembre 1970, n.898, Disciplina dei casi di scioglimento del matrimonio – zakon št. 898 z dne 1. decembra 1970, ureditev prenehanja zakonske zveze] lahko zahteva samo v primeru ločitve zakoncev brez razveze zakonske zveze, kar mora ugotoviti ali odrediti pravosodni organ, in da so pretekla vsaj tri leta od ločitve zakoncev brez razveze zakonske zveze do dne, ko je bil na sodišču vložen predlog za razvezo zakonske zveze.
- 9 Zadevno sodišče je pri analizi predloga tožeče stranke, kot je bil pojasnjen, ugotovilo, da razlogi za razvezo zakonske zveze, ki jih je navedla tožeča stranka, niso določeni v členu 3 zakona št. 898/1970, ki ureja prenehanje zakonske zveze, prav tako ni bilo dokazano, da obstaja kakršna koli odločba pravosodnega organa, v skladu s katero sta se stranki ločili ne da bi razvezali zakonsko zvezo. Navedeno sodišče je zavrnilo trditve, da naj bi bilo v skladu z italijansko zakonodajo potrebno le ločeno življenje, ob upoštevanju okoliščine, da besedilo člena 3, odstavek 1, točka 2(b) zakona št. 898/01.12.1970 izrecno navaja, da ločitev potrdi ali ugotovi pravosodni organ, kar pomeni, da je o tem potekal sodni postopek.
- 10 Ker romunska zakonodaja ne določa postopka za ločitev brez razveze zakonske zveze mora ta postopek potekati pred italijanskim sodiščem, zato je glede tega nedopusten kakršen koli predlog na romunskem sodišču.
- 11 Tožeča stranka je vložila pritožbo zoper navedeno sodbo in začasne odločbe ter predlagala, naj se predlogu, kot je bil oblikovan, ugotovi. Svojo pritožbo je podprla s pojasnilom, da so po njenem mnenju merila iz člena 8 Uredbe št. 1259/2010 alternativna. Trdi tudi, da je pojasnila svoj predlog ter v prvem delu zaključkov predlagala sodno ugotovitev ločitve brez razveze zakonske zveze v skladu z italijanskim materialnim pravom s posledičnim prenehanjem [življenjske] skupnosti in podredno razvezo zakonske zveze. Pritožnica je tudi navedla, da bi moralo prvostopenjsko sodišče uporabiti določbe člena 2600(2) romunskega civilnega zakonika, ki določa, da če tako opredeljeni tuji zakon ne določa razveze zakonske zveze ali jo določa zelo omejeno, se uporabi romunski zakon v primeru,

ko je eden od zakoncev na datum vložitve predloga za razvezo zakonske zveze romunski državljan ali ima običajno prebivališče v Romuniji. Pritožnica zato navaja, da je zato, ker je italijanski zakon glede pogojev za razvezo zakonske zveze omejujoč, treba uporabiti romunski materialnopravni zakon; vendar pa se prvostopenjsko sodišče glede zgoraj navedenega predloga ni izreklo. Pritožnica tudi ugotavlja, da je v kolikor se šteje, da se uporablja italijanski materialnopravni zakon, rešitev prvostopenjskega sodišča, ki je štelo, da je predlog za sodno ugotovitev ločitve brez prenehanja zakonske zveze nedopusten, nezakonita ob upoštevanju, da je sodišče izjavilo, da se v obravnavani zadevi uporablja italijanski materialnopravni zakon, ki določa sodno ugotovitev prenehanja življenjske skupnosti v skladu s členoma 150 in 151 italijanskega civilnega zakonika in členom 191(2) italijanskega civilnega zakonika, kot je bil spremenjen z legge n. 55/6 maggio 2015 [zakon št. 55 z dne 6. maja 2015 o določbah o razvezi ali prenehanju zakonske zveze in skupne lastnine zakoncev].

- 12 Pritožnica je tudi pojasnila, da bi se po njenem mnenju, ob upoštevanju določb italijanskega prava, za spor moral uporabljati prvi stavek člena 10 Uredbe št. 1259/2010, ker člen 2600(2) romunskega civilnega zakonika dejansko prenaša določbe člena 10 Uredbe št. 1259/2010 v romunsko zakonodajo. Pritožnica se tudi sklicuje na določbe člena 12 Uredbe št. 1259/2010, v smislu, da bi bila uporaba italijanskega prava očitno nezdržljiva z javnim redom države sodišča, pred katerim poteka postopek, zato bi zahtevala zavrnitev uporabe določbe tujega prava, ki bi se običajno uporabljalo, in uporabo romunskega prava s področja razveze zakonske zveze.

II. Nacionalne določbe, ki se uporabljajo v obravnavani zadevi. Upoštevna nacionalna sodna praksa

- 13 V skladu s členom 2557(3) romunskega civilnega zakonika [, ki je v], naslov I, knjiga VII, [z naslovom] „Določbe mednarodnega zasebnega prava“, „[d]oločbe te knjige se uporabljajo, če mednarodne konvencije, katerih podpisnica je Romunija, pravo Evropske unije ali določbe posebnih zakonov ne določajo druge ureditve“.
- 14 Kar zadeva upoštevno nacionalno sodno prakso, romunska sodišča v skladu z ustaljeno sodno prakso neposredno uporabljajo Uredbo št. 1259/2010 in sodno prakso Sodišča Evropske unije za razlago Uredbe (EU) št. 1259/2010 v podobnih dejanskih okoliščinah. Prav tako so romunska sodišča pri obravnavi predloga za ločitev brez razveze zakonske zveze štela, da je takšen predlog nedopusten, ker romunski zakon ne določa takega postopka; v primeru, ko so odločali neposredno o predlogu za razvezo zakonske zveze, ne da bi pred tem italijanska sodišča odločila o ločitvi brez razveze zakonske zveze, pa so izjavila, da je takšen predlog preuranjen. Romunska sodišča Sodišču Evropske unije niso predložila vprašanja, ki je predmet tega predloga za sprejetje predhodne odločbe, in trenutno pri Sodišču Evropske unije ni vložen noben predlog za sprejetje predhodne odločbe,

ki bi se nanašal na razlago člena 10 Uredbe št. 1259/2010 v podobnih dejanskih okoliščinah.

- 15 Člen 2600(2) in (3) romunskega civilnega zakonika določa: „(2) Če tako opredeljeni tuji zakon ne določa razveze zakonske zveze ali jo določa zelo omejeno, se uporabi romunski zakon v primeru, ko je eden od zakoncev na datum vložitve predloga za razvezo zakonske zveze romunski državljan ali ima običajno prebivališče v Romuniji. (3) Določbe iz odstavka (2) se uporabljajo tudi, če razvezo zakonske zveze ureja pravo po izbiri zakoncev“.
- 16 [...] (ni prevedeno)

III. Določbe prava Evropske unije, ki se štejejo za upoštevne v obravnavani zadevi

- 17 Člen 8 Uredbe št. 1259/2010 z naslovom „Pravo, ki se uporabi, če ga stranki ne izbereta“ določa: „Če stranki v skladu s členom 5 ne izbereta prava, ki se uporabi, se za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti uporabi pravo države: (a) običajnega prebivališča zakoncev v trenutku, ko se je pred sodiščem začel postopek, ali, če to ni mogoče, (b) zadnjega običajnega prebivališča zakoncev, pod pogojem, da več kot eno leto pred začetkom postopka pred sodiščem tam nista nehala prebivati in če eden od njiju ob začetku sodnega postopka tam še vedno prebiva, ali, če to ni mogoče, (c) katere državljana sta oba zakonca v trenutku, ko se je začel postopek pred sodiščem, ali, če to ni mogoče, (d) v kateri se je začel postopek pred sodiščem“.
- 18 Člen 10 Uredbe št. 1259/2010 določa: „Kadar pravo, ki se uporabi v skladu s členoma 5 ali 8, bodisi ne predvideva razveze zakonske zveze bodisi enemu od zakoncev zaradi spola ne daje enakih možnosti za razvezo zakonske zveze ali ločitev brez razveze zakonske zveze, se uporabi pravo sodišča, pred katerim poteka postopek“.
- 19 V [uvodnih izjavah] od 24 do 26 uvodnega dela Uredbe št. 1259/2010 je določeno: „(24) V določenih primerih, kadar pravo, ki se uporablja, bodisi ne predvideva razveze zakonske zveze bodisi enemu od zakoncev zaradi spola ne daje enakih možnosti za razvezo zakonske zveze ali ločitev brez razveze zakonske zveze, bi se moralo vseeno uporabljati pravo sodišča, pred katerim bi se začel postopek. Vendar to ne bi smelo posegati v klavzulo o javnem redu. (25) Zaradi upoštevanja javnega interesa bi morala imeti sodišča sodelujočih držav članic možnost, da v izjemnih okoliščinah zavrnejo uporabo določbe tujega prava, kadar bi bila njena uporaba v določenem primeru očitno v nasprotju z javnim redom države, v kateri je sodišče, pred katerim se začne postopek. Vendar sodišča ne bi smela imeti možnosti, da z uporabo izjeme zaradi javnega reda ne upoštevajo določbe prava druge države, kadar bi bilo takšno ravnanje v nasprotju z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah, zlasti s členom 21 Listine, ki prepoveduje vsakršno diskriminacijo. (26) Če je v Uredbi navedeno dejstvo, da v pravu sodelujoče države članice, pred katere sodiščem se je začel postopek, ni

predvidena razveza zakonske zveze, bi bilo to treba razlagati tako, da pravo te države članice ne pozna instituta razveze zakonske zveze. V tem primeru sodišče ne bi smelo biti dolžno izreči razvezo zakonske zveze na podlagi te uredbe. Če je v Uredbi navedeno dejstvo, da po pravu sodelujoče države članice, pred katere sodiščem se je začel postopek, zadevna zakonska zveza za namene postopka razveze ni veljavna, bi bilo to treba med drugim razlagati tako, da ta zakonska zveza po pravu te države članice ne obstaja. V tem primeru sodišče ne bi smelo biti dolžno izreči razvezo zakonske zveze ali ločitev brez razveze zakonske zveze na podlagi te uredbe“.

IV. Razlogi, zaradi katerih je predložitveno sodišče podalo predlog za sprejetje predhodne odločbe

IV.1 Stališče strank o pravnem vprašanju, ki bo predmet razlage Sodišča.

- 20 Pritožnica meni, da Sodišču Evropske unije ni treba predložiti predloga za sprejetje predhodne odločbe, ker so določbe Uredbe št. 1259/2010 in določbe romunskega civilnega zakonika očitno povezane, tako da bi moralo sodišče upoštevati določbe člena 2600(2) in (3) romunskega civilnega zakonika, ki določa, da če tuji zakon, ki se uporablja, ne določa razveze zakonske zveze ali jo določa zelo omejeno, se uporabi romunski zakon v primeru, ko je eden od zakoncev na datum vložitve predloga za razvezo zakonske zveze romunski državljani ali ima običajno prebivališče v Romuniji. Tožeča stranka je prav tako poudarila, da je v skladu s členom 12 iste uredbe mogoče izključiti nekatere določbe tujega zakona, če so neskladne z javnim redom.

IV.2 Vprašanje, predloženo Sodišču

- 21 Opredelitev težave glede prava Evropske unije. Težava prava Evropske unije v obravnavani zadevi je razlaga določb člena 10 Uredbe št. 1259/2010, [...] (ni prevedeno) da se pojasni, ali naj se izraz „pravo, ki se uporabi v skladu s členoma 5 ali 8, [...] ne predvideva razveze zakonske zveze“ razlaga omejujoče, dobesedno, in sicer samo v primeru, da tuji zakon, ki se uporablja, ne določa nobene oblike razveze zakonske zveze, ali se mora razlagati široko, v smislu, da vključuje tudi okoliščine, ko tuji zakon, ki se uporablja, dopušča razvezo zakonske zveze, vendar pod zelo omejujočimi pogoji, ki zahtevajo obvezen postopek pred razvezo zakonske zveze, in sicer ločitev brez razveze zakonske zveze, za kar pravo sodišča, pred katerim poteka postopek, nima enakovrednih postopkovnih določb.
- 22 Potreba za odločanje o sporu (upoštevnost opredeljene težave prava EU). Predložitveno sodišče bo glede na razlago izraza „pravo, ki se uporabi v skladu s členoma 5 ali 8, [...] ne predvideva razveze zakonske zveze“ presodilo z vidika zakona materialnega prava, ki se uporablja za zadevo, in sicer italijanskega prava, ali prava sodišča, pred katerim poteka postopek, in sicer romunskega prava.

- 23 [...] (ni prevedeno)
- 24 [...] (ni prevedeno) [ponovitev uvodnih izjav (24) in (26)]
- 25 Glede na razlago izraza iz člena 10 „ne predvideva razveze zakonske zveze“ se uporabljajo naslednje različne rešitve:
- 26 Ob restriktivni razlagi se torej ugotavlja, da se uporablja italijansko materialno pravo, zaradi česar so bile v nacionalni sodni praksi izrečene nekatere zavrnitve predloga zaradi nedopustnosti (ko se predlaga prenehanje življenjske skupnosti) ali zaradi preuranjenosti (ko se predlaga razveza zakonske zveze, ne da bi bilo pred tem formalizirano prenehanje življenjske skupnosti v skladu z italijanskim pravom) ali pa zaradi neutemeljenosti, kot v obravnavani zadevi, v kateri se predudarki prvostopenjskega sodišča nanašajo tako na okoliščino, da za stranki predhodno ni bila sodno ugotovljena ločitev brez razveze zakonske zveze, kot tudi na okoliščino, da je taka ločitev brez razveze zakonske zveze nedopustna, ker romunska zakonodaja ne določa ločitve brez razveze zakonske zveze. Z drugimi besedami, zaradi postopkovnih ovir, ki izvirajo iz dejstva, da v romunski zakonodaji ni opredeljen postopek ločitve brez razveze zakonske zveze, so bile izrečene postopkovne rešitve brez možnosti obravnave zadeve.
- 27 Široka razlaga navedenega izraza v smislu, da vključuje tudi okoliščine, ko tuji zakon, ki se uporablja, dopušča razvezo zakonske zveze, vendar pod zelo omejujočimi pogoji, ki zahtevajo obvezen postopek pred razvezo zakonske zveze, in sicer ločitev brez razveze zakonske zveze, za kar pravo sodišča, pred katerim poteka postopek, nima enakovrednih postopkovnih določb, zahteva uporabo prava sodišča, pred katerim poteka postopek, in sicer romunskega prava, glede na to, da sta zakonca romunska državljana, ki sta zakonsko zvezo sklenila v Romuniji.
- 28 Zato je v okviru predlagane razlage treba ugotoviti, katero materialno pravo se uporablja v obravnavani zadevi.
- 29 Predložitveno sodišče pri preverjanjih sodne prakse Sodišča Evropske unije ni našlo nobene zadeve, ki bi obravnavala razlago člena 10 Uredbe št. 1259/2010.

V. Predlogi. Postopkovni ukrepi

- 30 Tribunalul (predložitveno sodišče) meni, da je rešitev pritožbe odvisna od razlage, ki jo bo podalo Sodišče Evropske unije glede zgoraj navedene pravne težave.
- 31 Glede nujnosti, da se obrne na Sodišče Evropske unije, poleg okoliščine, ki zadeva upoštevnost predhodnega vprašanja za rešitev pravnih vprašanj, potrebnih za odločitev v zadevi, Tribunalul (predložitveno sodišče) poudarja, da pravni predpis Unije, na katerega se nanaša vprašanje za predhodno odločanje, še ni bil predmet razlage, zato to sodišče ni oproščeno dolžnosti predložitve vprašanja v predhodno odločanje (glej v tem smislu sodbo z dne 27. marca 1963, [Da Costa, 28-30/62, Recueil], str. 63).

- 32 Tribunalul (predložitveno sodišče) meni, da pravilna uporaba prava Unije v obravnavani zadevi ni tako očitna, da ne bi dopuščala prostora za razumen dvom in, posledično, da bi omogočala sodišču, da Sodišča Evropske unije ne zaprosi za obrazložitev prava Unije v zvezi z zastavljenim vprašanjem (glej sodbo Intermodal Transports, C-495/03, EU:C:2005:552, točka 37 in tam navedena sodna praksa) in da se odloči na lastno odgovornost (glej sodbo Cilfit in drugi, 283/81, EU:C:1982:335, točka 16). V obravnavani zadevi se ne uporablja doktrina *acte clair*.
- 33 Sodba, ki bo izrečena v tej zadevi, bo dokončna znotraj sistema internih pritožb, zato se mora Tribunalul (predložitveno sodišče) v skladu s členom 267(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije v zgoraj navedenih okoliščinah obrniti na Sodišče Evropske unije za razlago prava Unije, ki je upošteveno v tem postopku.
- 34 [...] (ni prevedeno) [odredi se prekinitvev postopka]

IZ TEH RAZLOGOV,

V IMENU ZAKONA,

ODREJA:

Sodišču Evropske unije se predloži predlog za sprejetje predhodne odločbe o razlagi določb člena 10 Uredbe št. 1259/2010, ki določa: „Kadar pravo, ki se uporabi v skladu s členoma 5 ali 8, bodisi ne predvideva razveze zakonske zveze bodisi enemu od zakoncev zaradi spola ne daje enakih možnosti za razvezo zakonske zveze ali ločitev brez razveze zakonske zveze, se uporabi pravo sodišča, pred katerim poteka postopek.“, da pojasni, ali naj se izraz „pravo, ki se uporabi v skladu s členoma 5 ali 8, [...] ne predvideva razveze zakonske zveze“:

– razlaga omejujoče, dobesedno, in sicer samo v primeru, da tuji zakon, ki se uporablja, ne določa nobene oblike razveze zakonske zveze, ali se mora razlagati široko, v smislu, da vključuje tudi okoliščine, ko tuji zakon, ki se uporablja, dopušča razvezo zakonske zveze, vendar pod zelo omejujočimi pogoji, ki zahtevajo obvezen postopek pred razvezo zakonske zveze, in sicer ločitev brez razveze zakonske zveze, za kar pravo sodišča, pred katerim poteka postopek, nima enakovrednih postopkovnih določb.

[...] (ni prevedeno)

[...] (ni prevedeno)

[...] (ni prevedeno) [postopek in podpisi]